

Із точки зору практичного застосування здійснення розрахунків не потребує спеціальної підготовки й спеціалізованого програмного забезпечення. У частині досліджень та обробки інформації метод є маловитратним, оскільки залучення фахівців-експертів відбувається на проектній основі, а обробка інформації ведеться невеликою кількістю аналітиків із застосуванням засобів ЕОМ.

Таким чином, запропонований механізм доповнює існуючі методи антикризового управління, що підвищують здатність промислового підприємства адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні дії (фактори) і функціонувати так, щоб розвиватися в напрямі досягнення стратегічних цілей. Подана послідовність комплексної оцінки ступеня впливу негативних факторів на сталий розвиток промислового підприємства дозволяє при мінімальних ресурсах і за певний проміжок часу досягти поставленої мети у формі конкретних результатів.

О. Syzonenko

WARNING MECHANISM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article presents a management mechanism that foresees basing and realization of actions aimed at sustainable development of industrial enterprise based on the probability of influence of a negative factor and extent of loss that may arise from this influence.

Key words: crisis management, the negative factors of the environment, warning mechanism, industrial enterprise.

© О. Сизоненко

Надійшла до редакції 23.02.2011

УДК 336.71+339.137.2

КОНКУРЕНТНА ПОЗИЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ

ОЛЕКСАНДР ЦИГАНОВ,

*кандидат економічних наук, професор кафедри банківської і біржової справи
Донецького державного університету управління*

ІЛЛЯ ВЕСЕЛИЙ,

*здобувач кафедри банківської і біржової справи
Донецького державного університету управління*

Проаналізовано розподіл українських банків за часткою іноземного капіталу й країнами його походження, встановлено характер розподілу активів банків з іноземним капіталом і приналежність їх до певних груп за розміром. Надано оцінку результативності діяльності банків України з іноземним капіталом, виявлено сильні й слабкі сторони їх функціонування в українських умовах.

Ключові слова: банк, іноземний капітал, активи, група, результативність.

Постановка проблеми. Створення умов для розвитку конкурентного середовища в банківському секторі є одним із ключових елементів державної політики щодо банківської системи й усієї фінансової сфери, направленої на забезпечення конституційних гарантій єдності економічного простору й вільного переміщення послуг і фінансових коштів між окремими країнами

й регіонами [1, с. 164]. Світова фінансово-економічна криза найболючіше вдарила саме по банківському сектору. Масштаби кризи настільки великі, що всевітньо відомі економісти П. Кругман (Нобелівський лауреат) і Н. Рубіні нічого раціонального, окрім націоналізації банків і ряду великих корпорацій, запропонувати не можуть [2, с. 35]. Найбільшу небезпеку для

ЛІТЕРАТУРА:

1. Механизмы и модели управления кризисными ситуациями : [монография] / под ред. Т. С. Клебановой. - Харьков : ИД "ИНЖЕК", 2007. - 200 с.
2. Адаптивные модели в системах принятия решений : [монография] / под ред. Н. А. Кизима, Т. С. Клебановой. - Харьков : ИД "ИНЖЕК", 2007. - 368 с.
3. Раєвнева О. В. Механізми управління розвитком підприємства в умовах трансформаційної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / О. В. Раєвнева. - Харків, 2007. - 36 с.
4. Картохіна Н. В. Етапи активного антикризового управління / Н. В. Картохіна // Економіка: проблеми теорії та практики. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. - Вип. 238 : у 5 т. - Т. 1. - С. 189-199.
5. Аристархова М. Механізм системного забезпечення устойчивого развития инновационной деятельности промышленных предприятий / М. Аристархова, А. Пономарева // Проблемы анализа риска. - 2007. - № 3. - С. 222-236.

індустріально розвинених країн Євросоюзу становить банківський сектор Балтії та Східної Європи. У IV кв. 2008 р. банки зафіксували збитки через втрати на ринках капіталу й списання боргів. Наприклад, збитки французького *BNP Paribas* за цей період досягли 1,4 млрд євро, а *Дойчебанку* - 4,8 млрд євро. За оцінками ЄБРР, західноєвропейським банкам доведеться списати як безнадійні до 20 % боргів на сході ЄС. Рейтингові агенції знижують рейтинги австрійській групі *Raiffeisen* і шведському *Swedbank*. Саме тому Австрія та Швеція лобіюють створення фонду допомоги для східноєвропейських країн - своїх боржників [3, с. 19].

В Україні протягом 2007 - 2 міс. 2011 р. кількість банків з іноземним капіталом зросла із 35 до 54, а частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків - із 27,6 % до 40,5 % [4]. У період активного приходу іноземних банків в Україну угоди зі злиття й поглинання в банківському секторі здійснювались здебільшого за ціною, у 5-6 разів вищою за вартість капіталу вітчизняних банків. Така зацікавленість була викликана високими темпами зростання ВВП у до- та пост-кризовий період, перспективами розвитку роздрібно-го сегмента, недостатньою розвиненістю банківського сектора й низьким рівнем проникнення банківських послуг, певним надлишком капіталу в банківському секторі країн Центральної і Східної Європи, а також не зовсім сприятливими умовами на фінансових ринках інших країн СНД, котрі, як правило, були захищені від конкуренції високою ціною входу на ринок [5, с. 108].

Отже, на тлі кризових ситуацій оцінка конкурентної позиції українських банків із іноземним капіталом становить науково-практичний інтерес.

Аналіз останніх публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми. Науковці з пересторогою ставляться до діяльності банків із іноземним капіталом, оскільки їх власники керуються своїми інтересами, а не пріоритетами розвитку банківської системи та економіки України. В. С. Білошапка наголошує, що надмірна лібералізація доступу на фінансовий ринок України може спричинити навіть домінування іноземних банків на внутрішньому ринку [6, с. 33]. До наслідків міжнародної конкуренції відносять: зниження рівня капіталізації українських банків, їх залежність від зовнішніх економічних потрясінь, виведення національних фінансових ресурсів на зовнішні ринки, зниження ефективності банківського нагляду тощо. О. В. Неізнана акцентує увагу на тому, що українські банки з іноземним капіталом мають конкурентні переваги, пов'язані з більш широким асортиментом банківських продуктів та потужнішими капітальними можливостями [7, с. 107]. В. В. Прядко наголошує, що комерційні банки України не можуть конкурувати з іноземними банками щодо кредитних операцій, оскільки ставка рефінансування надзвичайно висока [8, с. 75]. Таким чином, у науковій літературі переважають односторонні оцінки діяльності банків із іноземним капіталом переважно з негативним змістом, які ґрунтуються на якісних оцінках процесів їх функціонування. Утім, для об'єктивного висновку про роль іноземного капіталу в банківській системі України необхідно провести більш докладний аналіз.

Метою статті є кількісна оцінка конкурентної позиції українських банків з іноземним капіталом.

Виклад основного матеріалу. Банк з іноземним капіталом - банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків [9]. Іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України. Вклади фізичних осіб банків та філій іноземних банків гарантуються в порядку і розмірах, передбаче-

них законодавством України. Наглядова діяльність Національного банку України охоплює всі банки, їх підрозділи, афілійованих та споріднених осіб банків на території України та за кордоном, установи іноземних банків в Україні.

У банківську систему України станом на 01.01. 2011 р. вклали кошти інвестори з 19 країн світу (табл. 1). У 10 українських банках функціонує російський капітал, переважно комерційних банків (Альфа-Банк, ВТБ, "Сбербанк" Росії, "Русский Стандарт", Банк Москви, Петрокоммерцбанк, Державна корпорація "Банк розвитку і внешнеэкономической деятельности" (Внешнеэкономбанк)), а також ТОВ "Фінансова група "Веб-інвест", ЗАТ "Національна Резервна Корпорація". Нідерландські інвестори вклали кошти в 6 українських банків - це банки (ІНГ БАНК Н.В., Кредит Європа Банк Н.В.), компанії (ЕФГ Нью Юроп Холдинг Б.В., ТіБіАйЕф Файненшл Сервісез Б.В., Хоум Кредіт Б.В., ЕрСІЕФ Юроуп Бі.Ві.). Значну роль у фінансуванні українських банків має капітал із джерелом походження з Кіпру (Ей-Бі-Ейч Юкрейн Лімітед, Бренкрофт Ентерпрайзез Лімітед, Sharp arrow holding Limited, Yuli Trading Co.Limited, Papounidis Konstantinos, Фінтест Холдинг Лімітед, PT Platinum Public Limited, Марфін Поп'юлар Бенк Паблік Ко. ЛТД). Австрійський капітал у банківській системі представлений холдингами UniCredit Bank Austria AG, Райффайзен Інтернаціональ, Фольксбанк Інтернаціональ АГ, EGB Ceps Holding GmbH. Французькі інвестори ("Кредит Агриколь", "Сосьєте Женераль А.Т.", "БНП Париба С.А.") вклали кошти в 4 українські банки. Німецькі банки ("Commerzbank Auslandsbanken Holding AG", "Kreditanstalt fur Wiederaufbau", "Прокредит Холдинг АГ", "Кредитна установа для відбудови", "Дойче Банк АГ"), грецькі банки ("Піреус Банк С.А.", "Альфа Банк А.К."), шведські банки ("Swedbank AB (publ)", "Skandinaviska Enskilda Banken AB"), польські банки (АТ "Загальна Ощадна Каса", Каса Опіки, Гетін Холдинг Спупка Акційна), британський Європейський Банк Реконструкції та Розвитку і Компанія з обмеженою відповідальністю "Паррокс Корпорейшн Лімітед" також створили в Україні дочірні банки. Поодинокими є інвестиції в банківську систему України капіталу з Італії, Казахстану, Латвії, Сполучених Штатів Америки, Туреччини, Угорщини. У табл. 1 не представлені нещодавно створений банк ПрАТ "ВДЦП", а також ПАТ "Укрінбанк" і ПАТ "Банк Кіпру", у яких немає значної часті іноземного капіталу.

Власність іноземних інвесторів є висококонцентрованою. У 21 банку (38,9 % від загальної кількості) їм належить 100 % капіталу, у 20 банках (37 %) - більше 90 %. 42 інвестори володіють контрольним пакетом акцій 77,8 % банків з іноземним капіталом.

Домінування якоїсь країни на вітчизняному фінансовому ринку не спостерігається. Таку диверсифікацію власників можна вважати позитивною рисою української банківської системи, оскільки вона менш залежна від економіко-політичних умов якоїсь однієї держави.

Разом із тим сьогодні на фінансовому ринку України функціонують різні фінансові інститути, деякі з них здійснюють свою діяльність винятково в окремих сегментах вітчизняного фінансового ринку, а інші - у декількох секторах (банківському, страховому, інвестиційному тощо). На банківському ринку України працюють фінансові групи із Європи і США, які повністю відповідають критеріям фінансових конгломератів, зокрема "Societe Generale", "ING", "Credit Agricole", "Intesa Sanpaolo", "SEB", "Citigroup", "BNP Paribas".

Результати діяльності банків України з іноземним капіталом у 2010 р. наведено в табл. 2. Загальна сума

Таблиця 1. - Розподіл українських банків за часткою іноземного капіталу й країнами його походження (складено за даними [10])

Країна	Частка іноземного капіталу, %					Кількість банків	
	100	90-100	71,2586	45-51	26-34		12-17
Австрія	АТ «Ерсте Банк»	АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «ФОПЬК-БАНК»			ПАТ «Укросоц-банк»	АКБ «ІНДУСТ-РІАЛ-БАНК»	5
Британія				ПАТ «Захід-інком-банк»			1
Британія, Німеччина	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»					ПАТ «МЕГА-БАНК»	2
Греція	АТ АСТРА БАНК	АТ «ПРЕУС БАНК МКБ»					2
Грузія		ВАТ «БГ БАНК»					1
Італія	ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК»						1
Казахстан				ПАТ «БТА Банк»			1
Кіпр	ПАТ «ПТБ», ПАТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	ПАТ «МАРФІН БАНК»			АТ «КБ «Експо-Банк»		4
Кіпр, Ірландія	ПАТ «КРЕДИТ-ПРОМБАНК»			АБ «Київська Русь» м. Київ			2
Кіпр, Російська Федерація	ПАТ «АЛЬФА-БАНК» у м. Києві					АТ «МІСТО БАНК»	1
Латвія							1
Нідерланди	ПАТ «ІНГ Банк Україна», ПАТ «ХК БАНК», АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ», ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	ПАТ «ВІЕЙБІ Банк»				6
Німеччина	ПАТ «Дойче Банк ДБУ»	ПАТ «БАНК ФОРУМ»					2
Польща	ПАТ «Унікредит Банк»	ПАТ «КРЕДОБАНК», ПАТ «Плюс Банк»					3
Російська Федерація	Сбербанк Росії, ПАТ «Банк Русский Стандарт», ПАТ Банк «ТРАСТ», АТ «БМ Банк»	ПАТ Промінвестбанк, ВАТ БАНК «ПЕТРОКОММЕРЦ», ПАТ «ЕНЕРГОБАНК», ПАТ «АБ «РАДАБАНК», ПАТ «ВТБ Банк»					9
Сполучені Штати Америки	ПАТ «СтіБанк»						1
Туреччина	ПАТ «КРЕДИТІВЕСТ БАНК»						1
Угорщина	АТ «ОТП Банк»						1
Франція	ПАТ "КіБ Креді Агриколь"	ПАТ «ІНДЕКС-БАНК», ПАТ «ПРОФІН БАНК», АТ «УкрСиббанк»					4
Швейцарія				АТ «Укрбуд-інвест-банк»			1
Швеція		АТ «Сведбанк» (публічне), ПАТ «СЕБ Банк»					2
Разом	21	20	1	4	2	3	51

Таблиця 2. - Результати діяльності банків України з іноземним капіталом у 2010 р. (складено за даними [11; 12]) тис. грн

МФО	Назва банку	Дата створення	Група	Статутний капітал	Прибуток/Збиток		Разом	
					минулих років	поточного року	власного капіталу	пасивів
100 % іноземного капіталу								
300379	ПАТ «КІБ Креді Агриколь»	01.07.1996	II	172929	0	97658	511386	4377790
300528	АТ «ОТП Банк»	20.04.1998	I	2868191	-464312	609432	3436974	24681819
300539	ПАТ «ІНГ Банк Україна»	31.03.1998	II	731298	187800	267800	1531627	9632938
300584	ПАТ «СТІБанк»	05.11.1998	II	66500	0	302134	706030	5772061
300863	ПАТ «КРЕДИТПРОМБАНК»	26.06.1997	I	1838335	-86276	25294	1857015	14234951
303536	ПАТ «УніКредит Банк»	01.04.1997	II	653508	21134	40130	870683	8493707
307123	ПАТ «ХХ БАНК»	31.10.2002	IV	307350	35275	10103	350109	1162487
320627	«СБЕРБАНК РОСІЇ»	02.07.2001	II	2310229	0	-1468846	1105192	9924447
320984	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	25.01.2001	III	298333	-25836	-12506	300900	2403712
321983	ПАТКБ «ПРАВЕКС-БАНК»	29.12.1992	II	905741	-10968	-188413	890690	5655515
380009	АТ «Ерсте Банк»	03.02.2006	II	1370500	-345726	-133794	1384905	9831912
380010	АТ «БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ»	17.03.2003	IV	201400	8027	170	212584	531423
380366	ПАТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	05.09.2006	IV	505000	-7565	8237	506275	1369224
380388	ПАТ «ПГБ»	14.01.2005	IV	380567	-18309	9409	372096	1630777
380418	ПАТ «Банк Руский Стандарт»	20.03.2006	IV	133000	-21390	252	111875	507685
380441	ПАТ «КРЕДИТВЕСТ БАНК»	31.10.2006	IV	72175	0	255	76936	340561
380474	ПАТ Банк «ТРАСТ»	01.09.2007	IV	69000	0	180	78778	324828
380548	АТ АСТРА БАНК	12.12.2007	IV	1050000	4033	17811	1073404	1580575
380731	ПАТ «Дойче Банк ДБУ»	25.06.2009	IV	228666	-6554	-28950	193053	235055
380913	АТ «БМ Банк»	22.12.2005	III	419908	-82798	-14995	328521	2736972
	Разом по банках			14582630	-813465	-458639	15899033	105428439
	Разом по банківській системі			145857209	-28619536	-13026586	137725113	942083995
	Частка, %			10,00	2,84	3,52	11,54	11,19
інші								
300012	ПАТ «Промінвестбанк»	03.08.1998	I	5298715	-2699114	-844981	4589742	34612855
300023	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	27.09.1991	I	1270000	6042	28944	6570187	41603497
300120	ПАТ»БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА», м. Київ	09.10.1996	IV	113040	-80362	-142	73441	950400
300142	ПАТ «УКРІНБАНК»	02.10.1991	III	204423	-25474	857	428916	2657903
300164	АТ «Сведбанк» (публічне)	31.10.1991	II	5440928	-4111617	86155	1476078	12249752
300175	ПУАТ «СЕБ Банк»	02.10.1991	III	675689	-167285	-259837	457720	3071218
300272	ПАТ «ЕНЕРГОБАНК»	31.10.1991	IV	219451	0	-46901	218745	1773594
300335	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	03.08.1998	I	3002775	-975540	745	6441276	55100385

Продовження табл. 2.

МФО	Назва банку	Дата створення	Група	Статутний капітал	Прибуток/Збиток		Разом	
					минулих років	поточного року	власного капіталу	пасивів
інші								
300346	ПАТ «АЛЬФА-БАНК» у м. Києві	24.03.1993	I	3715997	-919363	1012	3121193	26594816
300614	ПАТ «ІНДЕКС-БАНК»	10.02.1993	II	1050000	-333137	-23388	722163	5332316
300658	АТ «ПІРЕУС БАНК МКБ»	10.02.1994	III	742092	-237047	-286364	293136	3588413
303484	ПАТ «Західкомбанк»	24.03.1993	IV	174319	-95802	94	233131	880694
305749	ПАТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	07.07.1993	II	315000	0	4567	577704	6036371
306500	ПАТ «АБ «РАДАБАНК»	03.12.1993	IV	80000	0	6472	95701	113974
313849	АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»	16.10.1991	IV	61277	1931	919	75031	246463
319092	АБ «Київська Русь» м. Київ	06.06.1996	II	276080	-91129	5668	284542	4949093
320940	ПАТ «БАНК КІПРУ»	21.10.2004	IV	541000	13859	1173	619372	2018271
320995	ВАТ «БГ БАНК»	26.01.1994	IV	265000	1331	362	292661	1487031
321723	ПАТ «БТА Банк»	10.12.1992	II	1500000	579	5888	1535584	3834319
321767	ПАТ «ВТБ Банк»	11.11.1992	I	5415784	-941270	-483618	4343421	33144592
322001	ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	01.02.1994	II	1141712	-238682	-593591	545927	8584523
322294	АТ «КБ «Екопобанк»	26.12.1991	III	304231	-17128	-122856	248651	2120178
322948	ПАТ «БАНК ФОРУМ»	10.02.1994	I	4434619	-537155	-3282345	764801	14021108
325213	ПАТ «ФОЛЬКСБАНК»	10.10.1991	III	360000	-110874	-92647	226688	2771439
325912	ПАТ «КРЕДОБАНК»	14.05.1990	II	1918969	-1150032	-391854	624522	4449715
328168	ПАТ «МАРФІН БАНК»	18.12.1993	III	330000	0	6045	509520	4127916
328760	АТ «МІСТО БАНК»	03.01.1994	IV	166080	-52945	-14525	176697	1715379
334594	ПАТ «ПРОФІН БАНК»	01.10.1991	IV	96250	0	712	115124	221890
336310	ПАТ «Плюс Банк»	22.10.1991	IV	147000	570	7112	189676	809108
351005	АТ «УкрСиббанк»	21.05.2001	I	7511665	-1166896	-3145186	4855443	46128187
351629	ПАТ «МЕГАБАНК», Харків	26.06.1990	III	500000	0	2026	636701	3509088
380377	АТ «Укрбудінвестбанк»	19.05.2004	IV	75770	0	270	77315	136688
380537	ПАТ «Віейбі Банк»	02.07.1992	II	698619	-308251	-621347	279776	6661920
	Разом по банках			8786054	-1475147	-3764237	5849235	56435883
	Разом по банківській системі			145857209	-28619536	-13026586	137725113	942083995
	Частка, %			6,02	5,15	28,90	4,25	5,99
	Разом по банках з іноземним капіталом			23368684	-2288612	-4222876	21748268	161864322
	Частка у загальних показниках по банківській системі, %			16,02	8,00	32,42	15,79	17,18

статутного капіталу банків зі 100 % іноземним капіталом на 01.01.2011 р. становила 14582,63 млн грн, власного капіталу - 15899 млн грн, пасивів - 105428,44 млн грн, що складає відповідно 10,0 %, 11,54 % і 11,19 % від загальних показників по банківській системі. Досліджувана група банків за 2010 р. отримала збитки в сумі 458,64 млн грн, а загальна сума непокритих збитків - 813,47 млн грн, їх частка у загальних збитках банківської системи - відповідно 2,84 % і 3,52 %. Це свідчить, що діяльність банків зі 100 % іноземним капіталом була результативніша порівняно з іншими, оскільки частка в збитках значно менша за частку в капіталі. Найбільшу суму збитків отримав "Сбербанк Росії" - 1468,85 млн грн, зі збитками завершили рік також АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК", ПАТКБ "ПРАВЕКС-БАНК", АТ "Ерсте Банк", ПАТ "Дойче Банк ДБУ", АТ "БМ Банк". Інші банки групи спрацювали прибутково. Найбільші прибутки отримали АТ "ОТП Банк" 609,43 (млн грн), ПАТ "Сітібанк" (302,13 млн грн), ПАТ "ІНГ Банк Україна" (267,8 млн грн).

Загальна сума статутного капіталу інших банків зі іноземним капіталом на 01.01.2011 р. становила 8786,1 млн грн, власного капіталу - 5849,2 млн грн, пасивів - 56435,88 млн грн, що складає відповідно 6,02 %, 4,25 % і 5,99 % від загальних показників по банківській системі. Досліджувана група банків за 2010 р. отримала збитки в сумі 3764,2 млн грн, а загальна сума не-

покритих збитків - 1475,14 млн грн, їх частка в загальних збитках банківської системи - відповідно 28,9 % і 5,15 %. Це свідчить, що діяльність банків зі іноземним капіталом була гірша порівняно з іншими. Негативною ознакою є перевищення суми статутного капіталу над вартістю власного капіталу, що свідчить про значний обсяг непокритих збитків. Найбільшу суму збитків отримав ПАТ "БАНК ФОРУМ" - 3282,35 млн грн, АТ "УкрСиббанк" - 3145,19 млн грн, ПАТ Промінвестбанк - 844,98 млн грн. Зі збитками завершили рік також ПАТ "БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА", ПуАТ "СЕБ Банк", ПАТ "ЕНЕРГОБАНК", ПАТ "ІНДЕКС-БАНК", АТ "ПІРЕУС БАНК МКБ", ПАТ "ВТБ Банк", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК", АТ "КБ "Експобанк", ПАТ "ФОЛЬКСБАНК", ПАТ "КРЕДОБАНК", АТ "МІСТО БАНК", ПАТ "ВІЕЙБі Банк". Інші банки групи спрацювали прибутково. Найбільший прибуток отримав АТ "Сведбанк" (86,16 млн грн). Загалом на банки зі іноземним капіталом припадає майже третина збитків банківської системи України за 2010 р.

Банки зі 100 % іноземного капіталу розподілені на групи за розміром активів таким чином: по 2 банки (або 10 %) належать до груп I і III, на II групу припадає 7 банків, або 35 %, на IV - 9 банків, або 45 % (рис. 1). Банки з участю іноземного капіталу більш рівномірно представлені у I-III групах, на IV групу припадає 11 банків, або 34 %. Загалом по 9 банків належать до I і III груп (по 16,9 %), 15 - до II (28,3 %), 20 - IV (37,7 %).

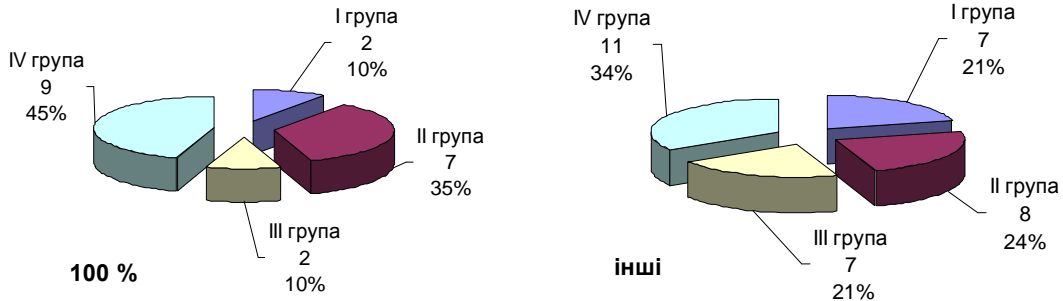

Рис. 1. Розподіл за групами банків з участю іноземного капіталу в 2010 р.

Загалом українські банки з іноземним капіталом мають експоненціальне розподілення активів (рис. 2), що відповідає загальному по банківській системі.

Вартість активів до 5 млрд грн мають 33 банки, або 61,11 % їх загальної кількості, від 5 до 10 млрд - 10 банків (18,52 %). Найбільш потужними фінансовими

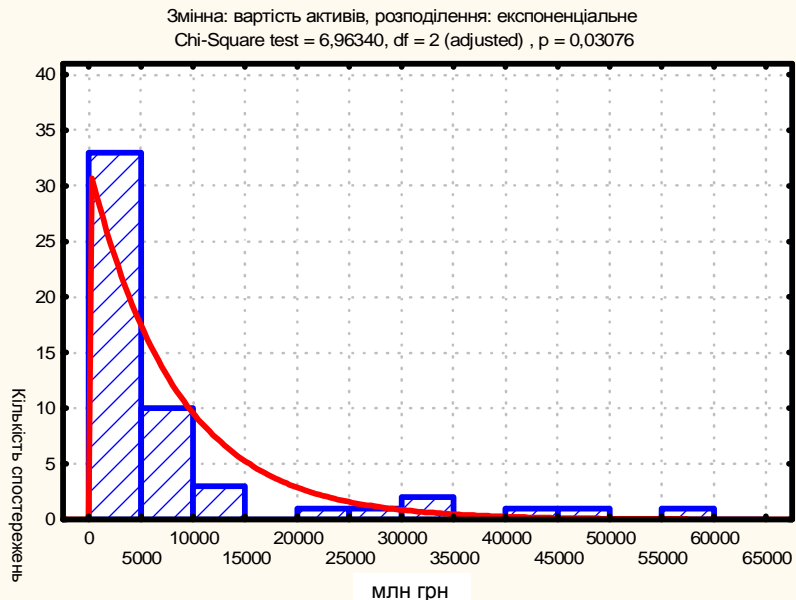

Рис. 2. Розподіл активів банків України з іноземним капіталом станом на 01.01.2011 р.

структурами є АТ "Райффайзен Банк Аваль" із вартістю активів 55,1 млрд грн (4 місце в національному рейтингу), АТ "УкрСиббанк" (46,1 млрд грн - 5 місце), ПАТ "УКРСОЦБАНК" (41,6 млрд грн - 6 місце), ПАТ Промінвестбанк (34,6 млрд грн - 7 місце), ПАТ "ВТБ Банк" (33,1 млрд грн - 8 місце), ПАТ "АЛЬФА-БАНК" (26,6 млрд грн - 9 місце), АТ "ОТП Банк" (24,7 млрд грн - 10 місце).

З приходом іноземних банків на український ринок відбувається часткове витіснення іноземними банками провідних вітчизняних банків через широку пропозицію банківських послуг, впровадженню ними політику більш низьких цін, вищий рівень якості, сервіс та агресивний маркетинг.

Висновки

1. Іноземний капітал у банківській системі України має походження із 19 країн світу, переважно із Російської Федерації, Нідерландів, Кіпру, Франції. Оскільки засновниками українських банків дуже часто виступають потужні іноземні банки, то сильними сторонами процесу є перенесення на вітчизняну практику їх передового досвіду, що приводить до поліпшення якості обслуговування клієнтів, упровадження нових банківських продуктів, великі можливості фінансової підтримки дочірніх банків.

2. Власність іноземних інвесторів є висококонцентрованою, що свідчить про їх бажання не лише отримувати частину прибутків від ведення банківського бізнесу, але й здійснювати повний контроль за діяльністю створюваних банків. Банки з іноземним капіталом репрезентують особливості інституціональної побудови банківської системи України (мають експоненціальний розподіл активів, представляють усі 4 групи банків за розміром) і фінансові результати діяльності (збитковість за підсумками 2010 р.). Але діяльність банків зі 100 % іноземним капіталом виявилася більш успішною порівняно з іншими, що свідчить про їх потужніші конкурентні позиції.

3. Серед основних загроз присутності іноземного капіталу в банківській системі України називають можливість втрати національного банківського ринку, але її небезпека послаблюється широкою диверсифікованою країна-інвесторів і фінансових груп.

Перспективами подальших досліджень є конкурентна оцінка продуктового сегмента банків з іноземним капіталом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дудка І. М. Державне регулювання банківських відносин як ключовий компонент державної політики в цій сфері / І. М. Дудка // Часопис Київського університету права. - 2009. - № 4. - С. 162-168.
2. Багратян Г. А. Світова криза та Україна: проблеми і нові підходи до фінансового регулювання / Г. А. Багратян, І. С. Кравченко // Фінанси України. - 2009. - № 4. - С. 33-41.
3. Батрименко В. В. Сучасні механізми трансформації грошово-банківської сфери України як необхідна умова виходу із фінансово-економічної кризи / В. В. Батрименко // Економічний часопис. - XXI. - 2009. - № 11-12. - С. 17-20.
4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm.
5. Крупка І. М. Фінансовий ринок України та міжнародні фінансові потоки / І. М. Крупка // Фінанси України. - 2009. - № 12. - С. 104-116.
6. Білошапка В. С. Методичні аспекти впливу іноземного капіталу на банківський сектор України / В. С. Білошапка // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. - 2010. - № 1. - С. 32-37.
7. Неізнана О. В. Вдосконалення механізму розробки та реалізації стратегічного планування в банківських установах України / О. В. Неізнана // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. - 2010. - № 1. - С. 103-112.
8. Прядко В. В. Кредитний потенціал комерційних банків у період економічної кризи / В. В. Прядко, Н. С. Островська // Фінанси України. - 2009. - № 11. - С. 73-77.
9. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 5-6. - Ст. 3.
10. Інформація про власників істотної участі у банку за станом на 01.01.2011 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Shareholders.pdf.
11. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Finance_b/2011/01012011.xls.
12. Довідник банків України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/BankRegistry/BRMainFrame.htm>.

О. Cyhanov, I. Veselyy

THE COMPETITION POSITION OF THE UKRAINIAN BANKS WITH A FOREIGN CAPITAL

The distributing of the Ukrainian banks is analysed on specific gravity of foreign capital and countries of his origin, character of distributing of assets of banks with a foreign capital and belonging is set them to the certain groups in size. The estimation of effectiveness of activity of banks of Ukraine with a foreign capital is given, strong and weak parties of their functioning in the Ukrainian terms are exposed.

Key words: bank, foreign capital, assets, group, effectiveness, strong, weak parties.

© О. Циганов, І. Веселій
Надійшла до редакції 21.02.2011